

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**
Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: 286 840 129
E-mail: paulina.tabery@soc.cas.cz

Hodnocení výdajů státu v různých oblastech sociální politiky

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2009, v09-11</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>2. 11. – 9. 11. 2009</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1082</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>ES.8, ES.20</i>
Zveřejněno dne:	<i>21. prosince 2009</i>
Zpracovala:	<i>Paulína Tabery</i>

V listopadu 2009 byly do pravidelného výzkumu Naše společnost zařazeny otázky týkající se sociální politiky. V rámci tohoto bloku bylo zjišťováno mínění obyvatel o výdajích státu na sociální politiku obecně, i na její konkrétní vybrané oblasti. Rovněž byly mapovány názory na potřebnost změny důchodového systému.

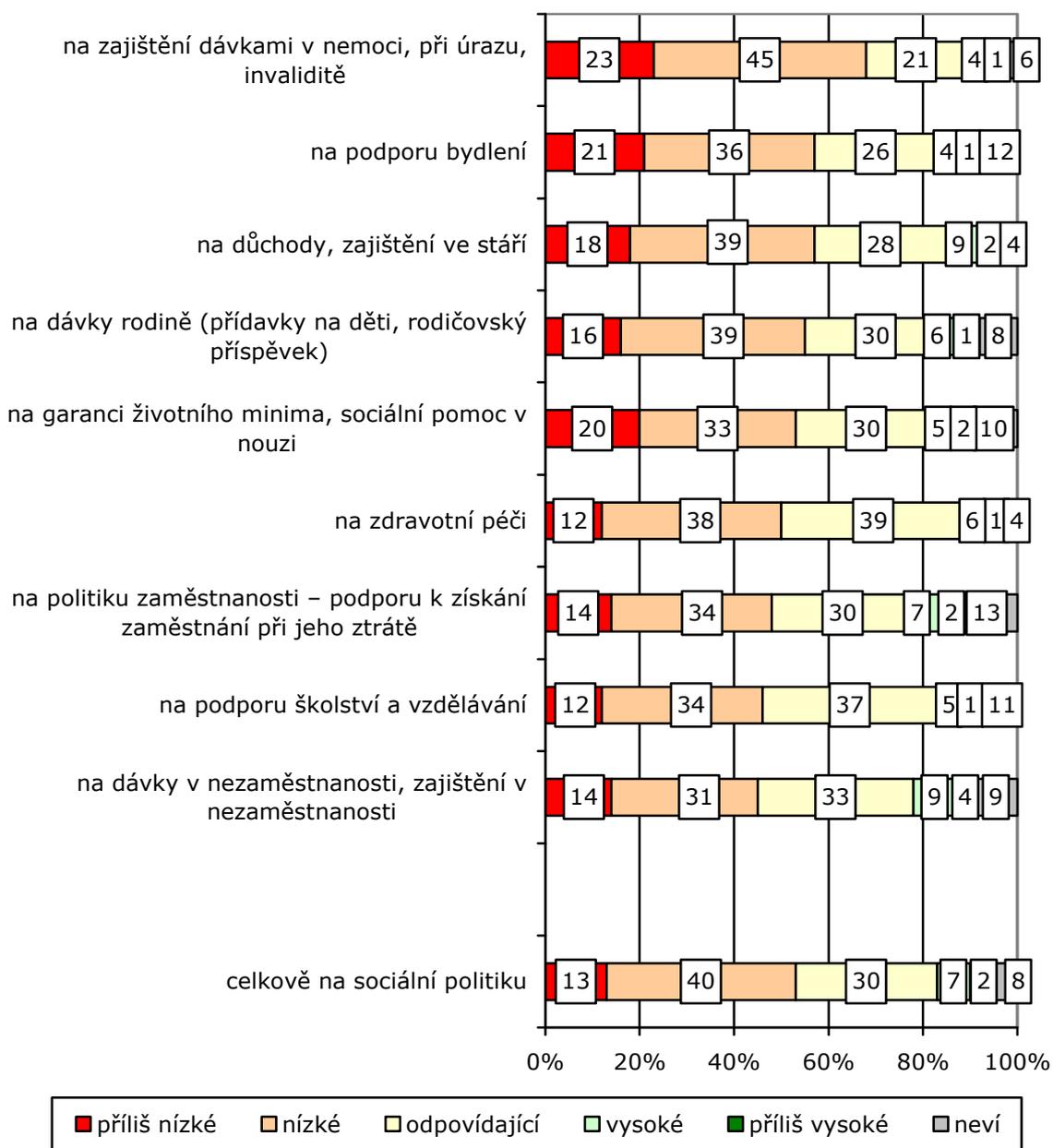
Charakteristické pro hodnocení výdajů státu v různých oblastech sociální politiky¹ je převažující mínění, že výdaje jsou nízké, výrazněji zastoupeny jsou rovněž odpovědi, že výdaje jsou odpovídající. Skutečně jen malý podíl obyvatel České republiky se domnívá, že by výdaje byly vysoké, což platí jak pro hodnocení sociální politiky jako celku, tak pro dílčí oblasti sociální politiky.

Výdaje na sociální politiku celkově jsou o něco více než polovinou (53 %) obyvatel považovány za nízké, necelá třetina je vidí jako odpovídající a zhruba desetina jako vysoké. Přibližně stejný podíl lidí (8 %) se k této problematice neumí vyjádřit.

I při převládajícím přesvědčení o nízkých výdajích však lze rozlišovat mezi jednotlivými oblastmi a identifikovat ty méně a více kritické z hlediska mínění o výlohách státu. Za nejvíce podfinancované považují obyvatelé zajištění dávkami v nemoci, při úrazu a v invaliditě (68 % *příliš nízké* + *nízké* výdaje). Poměrně kriticky jsou vnímány i prostředky na podporu bydlení a na zajištění ve stáří (v obou případech 57 % *příliš nízké* + *nízké* výdaje), na dávky rodině (55 % *příliš nízké* + *nízké* výdaje) nebo na garanci životního minima, sociální pomoc v nouzi (53 % *příliš nízké* + *nízké* výdaje). O něco méně naléhavě vidí občané výdaje v oblastech týkajících se aktivní politiky zaměstnanosti (48 % *příliš nízké* + *nízké* výdaje) a dávek v nezaměstnanosti (45 % *příliš nízké* + *nízké* výdaje) (viz graf 1).

¹ Znění otázky: „Jaké jsou dnes podle Vašeho názoru výdaje státu na uvedené oblasti? a) Na důchody, zajištění ve stáří, b) na zajištění dávkami v nemoci, při úrazu, invaliditě, c) na zdravotní péči, d) na dávky rodině (přídavky na děti, rodičovský příspěvek), e) na dávky v nezaměstnanosti, zajištění v nezaměstnanosti, f) na garanci životního minima, sociální pomoc v nouzi, g) na politiku zaměstnanosti – podporu k získání zaměstnání při jeho ztrátě, h) na podporu bydlení, i) na podporu školství a vzdělávání, j) celkově na sociální politiku?“ Varianty odpovědí: příliš vysoké, vysoké, odpovídající, nízké, příliš nízké.

Graf 1. Názory občanů na výdaje státu v různých oblastech sociální politiky

Ve srovnání s minulým rokem došlo k dalšímu posílení názoru, že výdaje na zajištění dávkami v nemoci, při úrazu a v invaliditě jsou nízké. Podobně tento názor posílil i v oblastech týkajících se nezaměstnanosti, konkrétně aktivní politiky zaměstnanosti a dávek při ztrátě práce. V mínění o ostatních oblastech nedošlo za poslední rok k výraznějším změnám (viz tabulka 1).

Tabulka 1. Názory občanů na výdaje státu v sociální politice – časové srovnání (v %)

	11/2005			11/2006			11/2007			11/2008			11/2009		
	N	O	V	N	O	V	N	O	V	N	O	V	N	O	V
na zajištění dávkami v nemoci, při úrazu, invaliditě	55	29	8	50	32	8	60	26	6	63	26	5	68	21	5
na podporu bydlení	51	30	6	47	29	8	50	26	8	56	25	6	57	26	5
na důchody, zajištění ve stáří	51	27	15	49	31	13	60	23	11	59	26	10	57	28	11
na dávky rodině (přídavky na děti, rodičovský příspěvek)	52	32	7	42	36	12	46	34	8	53	33	5	55	30	7
na garanci životního minima, sociální pomoc v nouzi	42	34	10	33	36	16	37	34	14	50	29	7	53	30	7
na zdravotní péči	49	34	13	47	37	11	58	30	8	50	37	9	50	39	7
na politiku zaměstnanosti	40	29	12	32	35	14	31	32	14	42	34	7	48	30	9
na podporu školství a vzdělávání	51	35	5	42	40	7	52	30	3	44	35	9	46	37	6
na dávky v nezaměstnanosti, zajištění v nezaměstnanosti	36	38	16	26	33	29	27	33	27	41	35	14	45	33	13
celkově na sociální politiku	50	28	11	40	34	14	52	27	10	58	30	6	53	30	9

Pozn.: Dopočet do 100 % tvoří spontánní odpověď *nevím*. N = nízké výdaje, O = odpovídající údaje, V = vysoké výdaje.

Muži a ženy se v nazírání na výdaje státu v sociální politice celkově i ve vybraných oblastech příliš neliší. Pouze u dávek rodině se ženy o něco více než muži přiklánějí k názoru, že výdaje v této oblasti jsou nízké, podobné je to i v případě sociální politiky obecně. Do smýšlení o výdajích na důchody, zajištění ve stáří se výrazně promítá věk respondentů. Mladší lidé o něco častěji vidí výdaje jako odpovídající nebo vysoké, naopak starší občané, zejména ve věku nad 60 let, se ve větší míře domnívají, že výdaje státu jsou v této oblasti nízké. O vysokých výdajích státu ve zkoumaných oblastech sociální politiky jsou častěji přesvědčeni lidé vysokoškolským vzděláním a obyvatelé deklarující dobrou životní úroveň domácnosti. Naopak lidé se špatnou životní úrovní se častěji domnívají, že výdaje státu na sociální politiku jako celek i na zkoumané oblasti jsou nízké.

Společně s míněním o výdajích státu v oblasti sociální politiky byly také zkoumány názory na potřebnost změny důchodového systému.² Téměř tři čtvrtiny (72 %) občanů České republiky považují změnu systému důchodů za potřebnou, 13 % zastává opačný názor a 15 % obyvatel se k této otázce nedokáže vyjádřit. Odpovědi na tuto otázku naznačují vůli pro změnu, vnímání potřebnosti změny, avšak nevypovídají o tom, jaká změna důchodového systému by to měla být. Jak je vidět z časového srovnání, mínění o této věci se oproti minulému roku v zásadě nezměnilo (viz tabulka 2).

Tabulka 2. Názory občanů na potřebnost či nepotřebnost změny důchodového systému (v %)

	11/2008	11/2009
rozhodně potřebné	31	35
spíše potřebné	41	37
spíše nepotřebné	11	11
rozhodně nepotřebné	2	2
neví	15	15

V názorech na potřebnost či nepotřebnost změny důchodového systému se významně neliší muži a ženy, lidé různého věku, vzdělání nebo životní úrovně. Jediné podstatnější rozdíly se objevily u podílu odpovědí *nevím* v případě věku a vzdělání. Mladší občané do 30 let a lidé se základním vzděláním častěji uvádějí, že se k této problematice neumí vyjádřit.

² Znění otázky: „Je podle Vašeho názoru potřebné nebo nepotřebné změnit stávající důchodový systém v České republice?“ Varianty odpovědí: rozhodně potřebné, spíše potřebné, spíše nepotřebné, rozhodně nepotřebné.